

ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

นางสาวเบญจพร เปลี่ยวจิตร*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 และเพื่อเปรียบเทียบศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำแนกตาม เพศ และประสบการณ์การสอน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 108 คน ได้มาจากตารางกลุ่มตัวอย่างของ Louis Cohen (2011:147) แล้วนำไปทำการสุ่มอย่างง่าย ซึ่งผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามมาได้จำนวน 108 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .60-1.00 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 และมีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .20 - .87 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่า t-test และ One-way ANOVA

ผลการวิจัยพบว่า

ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ครูมีความคิดเห็นโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการจัดการเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพครู ด้านการพัฒนาความรู้ความสามารถของครู และด้านการพัฒนาวิชาการที่เน้นการเรียนการสอน ครูที่มีเพศต่างกัน และครูที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน มีความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านไม่พบความแตกต่างกัน

คำสำคัญ ความคิดเห็นของครู , ภาวะผู้นำ , ภาวะผู้นำทางวิชาการ

* นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บทนำ

งานวิชาการเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุดด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 53)

การบริหารจัดการด้านการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาขาดประสิทธิภาพ ไม่สามารถสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามเกณฑ์ มีสาเหตุจากการขาดประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา พอสรุปได้ดังนี้ 1) ผู้บริหารขาดความสนใจและเอาใจใส่ผู้ใต้บังคับบัญชาทั้งส่วนตัวและด้านการปฏิบัติงานในสถานศึกษา ไม่มีการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน ไม่สอนงาน ไม่กระจายงาน ไม่เป็นมิตรกับผู้ใต้บังคับบัญชา 2) ผู้บริหารสั่งงานไม่ตรงกับความสามารถของผู้ใต้บังคับบัญชา 3) ผู้บริหารขาดการยอมรับนับถือจากผู้ใต้บังคับบัญชา 4) ผู้บริหารไม่ไว้วางใจในความสามารถของผู้ใต้บังคับบัญชา 5) ผู้บริหารขาดความมั่นคงทางอารมณ์ 6) ผู้บริหารสั่งการตามคำสั่งของหน่วยเหนือ ไม่เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาใช้สติปัญญาในการคิดงาน ปัญหาเหล่านี้ล้วนมีผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนของครูที่เป็นผู้ใต้บังคับบัญชาของผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน (อุดม สิงโตทอง, 2550 หน้า 3)

โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษประเภทสหศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งอยู่บนถนนพระรามที่ 6 แขวงพญาไท เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร จัดการเรียนการสอนให้แก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1-6 ดำเนินการพัฒนาคณาการศึกษโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management : SBM) โดยผู้บริหารโรงเรียนได้ใช้รูปแบบการบริหารแบบผสมผสานทั้งผู้บริหาร ครู และชุมชนเป็นแกนหลักในการกำหนดทิศทางการพัฒนาโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนเป็นคนที่สำคัญที่สุดในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นผู้มีภาวะผู้นำทางวิชาการ เพราะงานวิชาการ คือ หัวใจหลักของการบริหารสถานศึกษา วิชาการของโรงเรียนจะพัฒนาและก้าวหน้ามากน้อยเพียงใด ก็ขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเป็นสำคัญ

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ซึ่งได้แก่ ด้านการพัฒนาวิชาการที่เน้นการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาความรู้ความสามารถของครู ด้านการจัดการเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน และด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพครู เพื่อที่จะได้ทราบถึงความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสามเสน

วิทยาลัย ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารโรงเรียนสามเสนวิทยาลัยที่จะนำข้อมูลไปใช้พัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของตนเองต่อผู้ได้บังคับบัญชา อันจะเป็นผลให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 เป็นเลิศและมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสามเสน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำแนกตามเพศ และประสบการณ์การสอน

ขอบเขตการวิจัย

ประชากร ได้แก่ ครูในโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวนครูทั้งหมด 150 คน โดยใช้สูตรและตารางกลุ่มตัวอย่างของ Louis Cohen แล้วนำไปทำการสุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย จำนวน 108 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น ได้แก่ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็นเพศ และประสบการณ์ในการทำงานในโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำแนกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาวิชาการที่เน้นการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาความรู้ความสามารถของครู ด้านการจัดการเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน และด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพครู

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ด้านการพัฒนาวิชาการที่เน้นการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาความรู้ความสามารถของครู ด้านการจัดการเกี่ยวกับหลักสูตรและการ

สอน และด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพครู ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .60-1.00 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 และมีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .20 - .87

เก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้กับครูในกลุ่มโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย ปีการศึกษา 2560 ตั้งแต่วันที่ ระหว่างวันที่ 12-19 มีนาคม 2561 และได้แบบสอบถามที่ครบถ้วน สมบูรณ์กลับมา จำนวน 108 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS คือ (1) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยวิธีการแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ (2) วิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยการหาค่าเฉลี่ย และหาค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (3) วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำแนกตามเพศ โดยใช้ t-test และ (4) เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำแนกตาม ประสบการณ์การสอนโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One- way analysis of variance : ANOVA) หากมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะเปรียบเทียบค่า คะแนนเป็นรายคู่ ตามวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe's Post hoc Comparison)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสาม เสนวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต1 สรุปผลโดยรวมและรายด้าน ได้ ดังนี้

1. สภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่าง 108 คน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 63 และเพศชาย จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 37 ครูที่มีประสบการณ์การสอนอยู่ในช่วง 5-10 ปี มีจำนวนมากที่สุด คือ 38 คน คิดเป็นร้อยละ 35.2 ครูที่มีประสบการณ์การสอน มากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีจำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 และครูที่มี ประสบการณ์การสอนน้อยกว่า 5 ปี มีจำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 31.5 ตามลำดับ

2. ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ครูมีความคิดเห็นโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการจัดการเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพครู ด้านการพัฒนาความรู้ความสามารถของครู และด้านการพัฒนาวิชาการที่เน้นการเรียนการสอน ตามลำดับ

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านไม่พบความแตกต่างกัน

4. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน มีความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านไม่พบความแตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 พบว่า ผู้วิจัยได้นำประเด็นที่สำคัญมาอภิปรายผลโดยรวมและรายด้าน ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งอภิปรายในแต่ละด้าน ได้ดังนี้

ด้านที่ 1 ด้านการพัฒนาวิชาการที่เน้นการเรียนการสอน โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านผู้บริหารพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ ด้านส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลาย และ ด้านจัดการศึกษาโดยยึดความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ผู้บริหารให้ความสนใจเรื่องการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการเป็นอย่างมาก ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจสำคัญในการบริหารสถานศึกษา มีการจัดศึกษาแบบเน้นความเป็นเลิศทางวิชาการ ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ด้านการบริหาร มีภาวะผู้นำทางวิชาการสูง เป็นผู้นำในการจัดทำแผนงานทางวิชาการ มีการจัดระบบโครงสร้างการบริหารงานวิชาการที่ชัดเจน มอบหมายงานให้เหมาะสมกับความสามารถของครู ครูมีกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายเพื่อพัฒนาศักยภาพสูงสุดของผู้เรียน ผู้บริหารเป็นผู้อำนวยความสะดวกและสนับสนุนการพัฒนาวิชาการที่เน้นการเรียนการสอนทั้งในด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์และงบประมาณในการจัดการสอน ดังที่วีระชาติ วิลาศรี (2550, หน้า 12) ได้กล่าวว่า ผู้นำควรมีบทบาทหน้าที่สำคัญ

ดังนี้ เป็นผู้มีความสามารถในการวางแผนการปฏิบัติงานอย่างดียิ่ง เพื่อให้การวางแผนการปฏิบัติงานในองค์การเป็นไปอย่างมีลำดับขั้นตอน จัดบุคลากรหรือทีมงานทุกฝ่ายในองค์การอย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคลากรทุกฝ่ายสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความรู้ความสามารถในการจัดการองค์การ ได้แก่ การจัดวางโครงสร้างของฝ่ายงานต่างๆในองค์การ การจัดสรรวัสดุอุปกรณ์สำหรับการปฏิบัติงานของบุคลากร สามารถบริหารจัดการองค์การโดยภาพรวมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านที่ 2 ด้านการพัฒนาความรู้ความสามารถของครู โดยภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านอำนาจความสะดวกในการดำเนินการฝึกอบรมอย่างเหมาะสม และ ด้านกระตุ้นให้ครูกิดค้นจัดทำนวัตกรรมทางการสอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีนโยบายจัดการประชุมทางวิชาการ อบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้แก่ครูสม่ำเสมออย่างต่อเนื่องในทุกๆ ภาคการศึกษา มีการเชิญวิทยากรจากหน่วยงานภายนอกมาให้ความรู้แก่ครู เกี่ยวกับการออกแบบการจัดการเรียนการสอน เทคนิคการสอน การจัดการชั้นเรียน รวมถึงระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนรายบุคคล โดยให้ครูได้ลงมือปฏิบัติจริง และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครู ครูจะได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากผู้บริหารเกี่ยวกับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนางาน การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการของครู รวมถึงการส่งเสริมให้ครูไปศึกษาดูงานในสถานศึกษาอื่น ดังที่แมคอีแวน (McEwan, 1998 p.13) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผลว่า ประกอบด้วย องค์ประกอบ 7 ด้าน คือ 1) การสถาปนาเป้าหมายทางวิชาการที่ชัดเจน 2) การจัดการทีมงาน (Staff) 3) การสร้างนวัตกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 4) การสื่อสาร พันธกิจ และวิสัยทัศน์ของโรงเรียน 5) การตั้งความหวังที่สูงเกี่ยวกับทีมงาน 6) การพัฒนาครูให้เป็นผู้นำ 7) การสร้างและรักษาเจตคติที่ดีต่อนักเรียน ทีมงานและผู้ปกครอง ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของไพจิตร ศรีโนนยาง (2550) ได้ทำการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

ด้านที่ 3 ด้านการจัดการเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน โดยภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านมีการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายในการจัดทำหลักสูตรอย่างชัดเจน ด้านผู้บริหารอำนาจความสะดวกในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และด้านผู้บริหารมีความรู้ด้านหลักสูตรเป็นอย่างดี รวมทั้งด้านผู้บริหารสนับสนุนการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายด้านการพัฒนาความเป็นเลิศทางวิชาการที่ชัดเจน มีการร่วมมือกันระหว่างสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชน พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นที่ต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง และรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต มีการนิเทศ ติดตาม และประเมินหลักสูตรอย่างจริงจัง ตลอดจนกำกับการใช้หลักสูตรการ

สอนให้มีคุณภาพ ดังที่ ประสิทธิ์ เขียวศรี และคณะ (2548, อ้างถึงใน เพ็ญพักตร์ ภูศิลป์, 2557, หน้า 13) ได้เสนอถึงเรื่องการวางแผนยุทธศาสตร์ การวางแผนปฏิบัติการ ยอมรับความแตกต่างในความคิดและการกระทำของคนอื่น ออกแบบ สร้างและพัฒนาหลักสูตร การสร้างช่องทางการมีส่วนร่วมตัดสินใจของฝ่ายต่างๆ การบริหารการเปลี่ยนแปลง จัดโครงสร้างองค์กรเพื่อสนับสนุนการใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ วีระชาติ วิชาศรี (2550) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับสารัตน์ พวงเงิน และอาคม มหามาศย์ (2551, หน้า 16-17) กล่าวถึงภาวะผู้นำทางวิชาการไว้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง การแสดงบทบาทในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงถึงการนำการสั่งการบริหารงานบุคคลในการปฏิบัติงานสถานศึกษาในการปรับปรุงและการจัดกิจกรรมวิชาการ โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ 1) การบริหารจัดการโรงเรียน 2) การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 3) การบริหารตนเอง ทีมงาน และชุมชน

ด้านที่ 4 ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพครู โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านประกาศเกียรติคุณแก่ครูที่สร้างผลงานทางวิชาการใหม่ๆ ให้เป็นที่ทราบของคณะครูและบุคคลอื่น ด้านสนับสนุนการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาตนเองตามความสนใจของครู และด้านสนับสนุนการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะประจำสายงานของครู ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารพัฒนาครูให้เป็นผู้นำทางวิชาการ สนับสนุนให้ครูได้ฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงาน รวมถึงตามความสนใจ ส่งเสริมให้ครูผลิตนวัตกรรมทางการสอนช่วยกันทำผลงานทางวิชาการโดยการอำนวยความสะดวกในการจัดทำผลงานทางวิชาการของครูทั้งด้านสถานที่ อุปกรณ์ และเอกสารต่างๆ มีการเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการสร้างผลงานให้แก่ครู มีการประกาศเกียรติคุณ ยกย่องเชิดชูเกียรติ และตอบแทนครูที่ปฏิบัติงานดีเด่นด้วยการให้ความก้าวหน้าทางวิชาชีพ เพื่อให้ครูมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลังและความสามารถ ดังที่ดู๊ค (Duke, 1987, p.6) กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำทางการเรียนการสอน คือ ความตั้งใจที่จะจัดสรรเวลาในการปรับปรุงการเรียนการสอน มีความสามารถที่จะใช้เวลาให้มากกว่าปกติให้กับชั้นเรียนเป็นพิเศษ และยังมุ่งเน้นไปที่สวัสดิการของโรงเรียนทั้งหมด และการสร้างวิสัยทัศน์ให้ชัดเจนตามธรรมชาติของการเรียนการสอนที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับถวิล มาตรเลียม (2544, หน้า 126 อ้างถึงใน ลัดดาวรรณ นัตดาเทพ, 2557, หน้า 40) ได้กำหนดองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการไว้ 8 ด้าน คือ 1) การกระตุ้นให้ครูตระหนักและเห็นด้วยในการพัฒนาโรงเรียนและคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น 2) การมีบทบาทสำคัญในการใช้กลยุทธ์เพื่อปรับปรุงงานด้านวิชาการ 3) การสร้างสิ่งจูงใจและใช้ระบบการให้รางวัลที่สนับสนุนวิชาการ 4) การติดตาม

ดูแลความก้าวหน้าด้านวิชาการ 5) การใช้ทรัพยากรบุคคลและวัสดุอย่างสร้างสรรค์ 6) การสร้างสภาพแวดล้อมโรงเรียนให้ปลอดภัยและเป็นระเบียบ 7) การติดตามดูแลการปฏิบัติการสอนของครู 8) การสังเกตการสอนของครูและให้ข้อมูลย้อนกลับ

2. จากผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ความเห็นของกลุ่มตัวอย่างของครูโรงเรียนสามเสนเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำแนกตาม เพศ พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่พบความแตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจสืบเนื่องมาจาก ครูโรงเรียนสามเสนวิทยาลัยทั้งเพศหญิงและเพศชายตอบสนองนโยบายการจัดการศึกษาภายใต้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร เพื่อมุ่งพัฒนาความเป็นเลิศทางด้านวิชาการของผู้เรียน ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมวางแผน ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมตัดสินใจด้านจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารเห็นความสำคัญของคุณภาพครู และสนับสนุนส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความสามารถ ดังที่ ธีระรุญเจริญ (2543, หน้า 69-70 อ้างถึงใน ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์, 2551, หน้า 14) กล่าวถึง การเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาว่าควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้บริหารเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำทางวิชาการ โดยให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหมวด 4 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และมีการวางแผน นโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาอย่างชัดเจนและสะดวกต่อการนำไปปฏิบัติ ให้คำปรึกษา แนะนำ และสร้างพลังความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิรูปการศึกษา ดังนั้นครูที่มีเพศแตกต่างกัน ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นุชรี เอี่ยมไผ่ (2557) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สำนักงานเขตมีนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สำนักงานเขตมีนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร โดย

ภ า พ ร ว ม แ ล ะ ร า ย ด ำ น ไม่ แ ต ก ต ำ ง ก ัน

3. จากผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ความเห็นของกลุ่มตัวอย่างของครูโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำแนกประสบการณ์การสอนน้อยกว่า 5 ปี, 5-10 ปี และ 10ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นโดยภาพรวมและรายด้านไม่พบความแตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจสืบเนื่องมาจากผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการสูงและ

ชัดเจน เช่น มีความรู้ด้านทฤษฎีการบริหารวิชาการ มีภาวะผู้นำ มีการจูงใจครู ให้รางวัล ผลตอบแทน แก่ครูที่มีผลงานดีเด่น ดังที่ สิริรานิ วสุภัทร (2551 หน้า 29) ได้นิยามความหมายของ ภาวะผู้นำทาง วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง การแสดงบทบาทหน้าที่อย่างสร้างสรรค์ของผู้บริหาร สถานศึกษาที่สามารถโน้มน้าว จูงใจ หรือชี้้นำให้บุคลากรในสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้องเข้าใจและ ตระหนักในจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา รวมพลัง และประสานสัมพันธ์กันเพื่อให้งานวิชาการซึ่ง เกี่ยวข้องโดยตรงกับคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนและคุณภาพของผู้เรียน อันเป็นภารกิจหลัก ของสถานศึกษาบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้น ครูที่มีประสบการณ์การสอนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภา พรธนะ หงษ์เวียง (2557) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาในเขตอำเภอบางไทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 ด้านการพัฒนาวิชาการที่เน้นการเรียนการสอน ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครู จัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning และอำนวยความสะดวกให้ครูผลิตสื่อการเรียนการสอนที่ หลากหลาย ทันสมัย คงทน และดึงดูดความสนใจของผู้เรียน และกำกับ ติดตามให้นักเรียนได้เรียนรู้ จากการลงมือปฏิบัติจริง และมีการแลกเปลี่ยนเทคนิคการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่น่าสนใจ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ และมีเรียนอย่างมีความสุข

1.2 ด้านการพัฒนาความรู้ความสามารถของครู ผู้บริหารควรจะมีการจัดสรร งบประมาณสนับสนุนให้มีการอบรมที่มีคุณภาพ คุ่มค่า ตรงกับความต้องการของครู และตรงตาม สาขาวิชาที่สอน พร้อมทั้งสนับสนุนการสร้างเครือข่ายครูเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและความรู้ที่ทันสมัย

1.3 ด้านการจัดการเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน ผู้บริหารควรเห็นความสำคัญของ แผนการเรียนอย่างเท่าเทียมกัน บริหารและจัดการหลักสูตรให้สอดคล้องกับยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการ เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

1.4 ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพครู ผู้บริหารควรกระตุ้นให้ครูทำ ผลงานทางวิชาการเพื่อขอและเลื่อนวิทยฐานะให้ครูมีความก้าวหน้าทางวิชาชีพ และเชิญวิทยากรมา ให้ความรู้เกี่ยวกับเกณฑ์ขอและเลื่อนวิทยฐานะแบบใหม่ รวมทั้งดูแลเรื่องสวัสดิการครู ซึ่งจะทำให้ครู

มีกำลังใจในการปฏิบัติงานราชการและส่งผลดีต่อประสิทธิภาพในการสอนของนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการเชิงคุณภาพในโรงเรียนที่มีการบริหารวิชาการเป็นเลิศ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้ประสบความสำเร็จ

2.2 ควรมีการศึกษาอิทธิพลของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศด้านวิชาการของสถานศึกษา

2.3 ควรมีการศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลและผลการวิจัยที่หลากหลาย

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม

(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.)

ชุมศักดิ์ อินรัช (2551) การบริหารวิชาการ. ปัตตานี: ฝ่ายเทคโนโลยีการศึกษาสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปัตตานี.

นุชรี เอี่ยมไผ่. (2557). *ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสำนักงานเขตมีนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร*.วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ประภาพรรณ หงษ์เวียง. (2560). *ความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตอำเภอบางไทร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา*

พระนครศรีอยุธยา เขต 2. การค้นคว้าอิสระ (บทความวิจัย), มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ลัดดาวรรณ นัตดาเทพ. (2550). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์,มหาวิทยาลัยบูรพา.

เพ็ญพักตร์ ภูศิลป์. (2557). *องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสาธิต*

ระดับประถม ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ, วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยคริสเตียน.

- ไพจิตร ศรีโนนยาง. (2550). *ความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2*. รายงานการศึกษาอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- วีรชาติ วิลาศรี. (2550). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สารัตน์ พวงเงิน และอาคม มหามาศย์. (2551). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2*. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยนเรศวร
- สิรrani วสุภัทร. (2551). *ภาวะผู้นำทางวิชาการและสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- อุดม สิงโตทอง. (2550). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Cohen, Louis. Lawrence, Manion. & Keith Morrison. (2011). **Research Methods in Education**. 7th Edition Routledge U.S.A.
- Cronbach, L.J. (1990). **Essentials of Psychological testing**. (5th ed.) New York: Harper & Row pp. 202 - 204.
- Duke, Daniel. L. (1987). **School leadership and instructional improvement**. New York: Random House.
- McEwan, Elain K. (1988). **Seven steps to effective instructional leadership**. Thousand Oaks: Library of Congress cataloging publication data.